

Arrantza Iparraldean

Jose Basurko

Lehenik bereizi behar ditugu ur handitako arrantza edo «alturakoa» eta itsas bazterreko arrantza edo «baxurakoa».

Itsas zabaleko arrantzak garrantzi handia du Hegoaldean: hor daude, lehenengo, Ternuaraino zihozten makailoaren arrantzaleak, 50 ontzi bederen, 7.500 lagun bizi bidea ematen zutenak. Bigarren, atunketako 40 bat ontzi, gehienak Bermeotarrak. Eta azkenik, arrasterarrantzako 400 bat ontzi (224 Pasaian eta Ondarroan), egundainotik Ingalaterrako uretan ibiliak eta gaur 200 miletako lege berriak asko trabatzen dituenak. Arrantzale hauek ez dute eztabaida handirik Iparraldeko lagunekin, ezen Iparraldean arrantza-mota horiek galduxe bait dira. Bakarrik 28 atunketari ditu Donibanek, Dakarreko aldeetan urte guztia iragaten dutenak, 100 bat itsasgizon eta teknikalari euskaldunekin, hango lagun beltzen laguntzari esker, 10.000 tona arrain hartzen baitituzte apiriletik urrira bitarte horretan. Ez dute hauek problema-rik, han gaindi aurki ditzaketen Bermeotarrekin.

Baina, bestalde, baditugu itsas bazterreko arrantzaleak, azaleko arrantza edo urartekoa, «pelagikoa» deitua, egiten dutenak: 360 ontzi Kantauri-

ko ertzean (250 Bizkaitar eta Gipuzkoarrentzat). Hauek dituzte buruz buru aurkitzen Iparraldeko eta Gaskuñako uretan Lapurdiko arrantzaleek. Baina hemen ez dira arrain arau problema berak.

Sardinak behin ez du eztabaida handirik sortzen, gure uretarik urrundu baitzaigu azken urte hauetan.

Antxoarentzat besterik da: Merkatu Batuko ordezkariak 140 lizentzia eman dizkio Hegoaldeari iragan urtean. Hegoaldekoek ez zaie aski. Donibandarrei berriz gehiegi.

Problema berdinez sortzen dute lekuko atunarentzat Bruselatik etorri 50 lizentziek.

Azkenekotz legatzarentzat eta bixiguarentzat 60 lizentzia ukan dituzte Bermeoko 75 ontziek, Hondarrabiko 60ek eta beste portuetako 35ek, aldizka baliatzeko.

Arrantza hauetarik sortu zaizkigu gatazka saminenak. Badirudi Brusela, Parise edo Madrilko gizonen gain uzteko ordezen beren auzia, euskal itsasgizonek beren artean hobeki zutela hitzartzea, lehen egiten ohi zuten bezala. Baditugu zorigaitzez oztopo eta traba, ez bakarrik ekonomikoak, baina oroz gainetik politikoak eta psikologikoak.

Zenbaki bakar batzuk adierazten digute zertan dugun Iparraldeko arrantzaren egoera.

Hona nola taldekatzen diren, adin arau, arrantzaleak berak:

20 - 25 urtetakoak	31
25 - 30 »	62
30 - 35 »	89
35 - 40 »	78
40 - 45 »	117
	<hr/>
	377
45 - 50 urtetakoak	127
50 - 55 »	113
55 - 60 »	99
60 - 65 »	39
65etik gora	19
	<hr/>
	397

Horrek erran nahi du «zaharrak» nagusi direla Iparraldean eta bereziki Donibanen. Nahiz zahar hoietarik 6/10 Hegoaldeko seme diren, edo menturaz horrengatik, guztiz kontserbakorrak ditugu. Hori bera nabari da Donibaneko eta Hendaiako arran-

tzaleen artean piztu den eztabaidan: arrantza «pelagikoan», alegia.

Hola nola taldekatzen diren Donibaneko eta Hendaiako ontziak.

Donibanen badaude honelakoak:

Sardina eta atunerakoak (10-15 gizonekilakoak)	15
Motor tikiak (5-6 g.)	14
Legatzakoak (2-3 g.)	15
Arrasterakoak (4-5 g.)	18

Hendaiako zenbakiak hauek dira:

Sardina eta atunerakoak	3
Motor tikiak	5
Legatzakoak	12
Arrasterakoak (eta «pelagiko»ko 6ak)	15

Gaur, bada, teknikalari guztiek onartzen dutelarik «pelagikoaren» bidea dela aterabide bakarra, Donibanetik Hendaiara joan behar izan dute metodo berri hori hartu zuten arrantzale guztiek. Zinez «zahartzearen» gaitza du bere gaitzik gaitzena gure eskualdeak.

Azkenekotz, hitz bat erran behar dugu arrai-kontserbategiez: Hauek ere zorigaitzez beheiti ari zaizkigu. 1972an 1400 langile bazebiltzen lantegi hauetan eta 21.000 tona arrain hartzen zituzten. Bost urteren buruan 1.000 langile dira bakarrik eta 17.000 tona arrain darabiltzate.

Kontserbategiak Britainiatik etorriak ziren Donibanera XIX mende hondarrean eta hemen hazi ziren, baina gaur lau etxe bakarrik gelditzen dira zutik: *Saupiquet* (320 langile), *Soluco* (310 langile), *Falcone* (140 langile) eta *Itsasokoa* (130 langile). Beste tipi batzuk, 150 bat langile hartzen dituzte. Bestalde, *Itsasokoa* bera gaizki dabil eta herstekoto hotsak darabiltza.

Gehiago dena aitortu behar da: Donibandarrek Afrikatik bidaltzen duten atunaz bestalde, Donibaneko kontserbategietan sartzen den antxoa, sardina edo beste arrain gehiena urrunetik datorrela, Algeriatik edo Italiatik, non ez den Kontrabandatik.

Hots, euskal ekonomia gehienak bezala, berreraikitze baten beharra baluke gure arrantzak ere.

J. B.

LA PESCA EN EL PAIS VASCO NORTE LA PECHE EN PAYS BASQUE NORD

Hay que comenzar por distinguir la pesca de alta mar y la pesca costera. La primera, importante en el Sur, no trae problemas al Norte. Ha desaparecido casi en su totalidad la tradición de los balleneros y de los bacaladeros. Sin embargo, los vascos proveen de cuadros a una treintena de atuneros que permanecen todo el año en Dakar.

Es en la pesca costera donde renacen incesantes querellas entre pescadores del Norte y del Sur. Estas querellas debieran solucionarse en el mismo país, como antes. Pero por desgracia, los responsables, a causa también de su edad, son de espíritu conservador y prefieren contar con el proteccionismo y rehusar toda apertura sobre el porvenir.

Il faut d'abord distinguer la pêche de haute mer et la pêche côtière. La première importante au Sud ne pose guère de problème au Nord. La tradition des baleiniers et des morutiers y est à peu près disparue. Les basques fournissent cependant les cadres d'une trentaine de thoniers qui demeurent toute l'année au large de Dakar.

Pour la pêche côtière, renaissent d'incessantes querelles entre pêcheurs du Nord et du Sud. Ces querelles devraient se régler sur place, comme jadis. Malheureusement les responsables du fait de leur âge même, sont d'esprit conservateur et préfèrent compter sur le protectionnisme et refuser toute ouverture sur l'avenir.